

De vaste commissie voor Financiën heeft op 29 januari 2018 een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd aan de Staatssecretaris van Financiën over twee door de Minister van Buitenlandse Zaken toegezonden brieven

- Brief van 10 november 2017: Mededeling, richtlijn en verordening betreffende een definitief btw-systeem (Kamerstuk 22 112, nr. 2425)
- Brief van 12 januari 2018: Fiche Verordening betreffende de administratieve samenwerking op het gebied van de btw (Kamerstuk 22 112, nr. 2458);

voorts over de twee brieven van de voorganger van de Staatssecretaris

- Brief van 28 juni 2017 over de voortgang van het onderzoek naar aanleiding van motie van het lid Omtzigt over het opleggen van btw voor beleggen bij pensioenfondsen en bij beheersdiensten (Kamerstuk 21 501-07, nr. 1449)
- Brief van 2 maart 2017 over de reactie op een brief van een burger inzake een geschil met het Ministerie van Financiën over restitutie belasting toegevoegde waarde (btw) op niet geleverd product (Kamernummer 2017Z03455);

tenslotte over de twee brieven van de Staatssecretaris van Financiën

- Brief van 15 september 2017 houdende antwoorden op vragen van de commissie over het beëindigen van verruimde toepassing btw-koepelvrijstelling (Kamerstuk 34 775-VII, nr. 43).
- Brief van 13 oktober 2017 houdende antwoorden op vragen van commissie inzake voortgang onderzoek naar aanleiding van motie van het lid Omtzigt over het opleggen van btw voor beleggen bij pensioenfondsen en bij beheersdiensten (Kamerstuk 21 501-07, nr. 1464)

Tevens heeft de vaste commissie voor Financiën voorafgaand aan de nog te ontvangen BNC-fiches enkele vragen en opmerkingen aan de Staatssecretaris van Financiën voorgelegd over de volgende twee EU-voorstellen:

- EU-voorstel van 18 januari 2018 Richtlijn tot wijziging van Richtlijn 2006/112/EC betreffende het gemeenschappelijk btw-systeem inzake het speciale MKB-schema COM (2018)21 (Kamernummer 2018Z00669)
- EU-voorstel van 18 januari 2018: Richtlijn tot wijziging van Richtlijn 2006/112/EC betreffende btw tarieven COM (2018) 20 (Kamernummer 2018Z00666).

De Staatssecretaris heeft deze vragen beantwoord bij brief van .....

Vragen en antwoorden zijn hierna afgedrukt.

De voorzitter van de commissie,
Anne Mulder

Adjunct-griffier van de commissie,
Freriks

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Algemeen

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de VVD

De leden van de VVD-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de stukken voor het schriftelijk overleg over btw. Zij hebben nog wel enkele vragen en opmerkingen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van het CDA

De leden van de CDA-fractie hebben kennis genomen van de brieven van de regering over de btw bij pensioenfondsen, btw op een niet geleverd product, het beëindigen van de verruimde toepassing van de btw-koepelvrijstelling, de fiche over administratieve samenwerking op het gebied van de btw en de fiche over het voorstel tot een definitief btw-systeem. Deze leden danken de Staatssecretaris voor de heldere beantwoording over deze onderwerpen. Deze leden maken graag van de gelegenheid gebruik om enkele vragen te stellen over deze brieven.

Mededeling, richtlijn en verordening betreffende een definitief btw-systeem – 22 112-2425

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de VVD

De leden van de VVD-fractie hebben met interesse kennisgenomen van het fiche over het definitieve btw-systeem. De leden van de VVD-fractie vragen naar de precieze implicaties voor ondernemers en burgers. Wat zal een transnationale ondernemer nu precies gaan merken van dit voorstel? Is input opgehaald bij hen? Hoe wordt de uitvoering van de One Stop Shop op dit moment gewaardeerd?

De leden van de VVD-fractie merken op dat controle van de juistheid van de btw-gegevens gebeurt door dezelfde belastingdienst als waar afgedragen is. Hoe wordt omgegaan met de mogelijk mindere kwaliteit van belastingdiensten in sommige lidstaten? Is er sprake, al dan niet steekproefgewijs, van een extra controle?

De leden van de VVD-fractie beamen dat uitvoerbaarheid van de voorstellen voor de Belastingdienst belangrijk is. Heeft de Belastingdienst al signalen gegeven over de uitvoerbaarheid en/of de administratieve lastendruk (reductie) die met de voorstellen gepaard gaat?

De leden van de VVD-fractie merken op dat het kabinet niet overtuigd is van de effectiviteit van sommige voorstellen op het gebied van fraudebestrijding. Welke mogelijkheden ziet het kabinet ter verbetering? Welke stappen worden gezet om deze verbetering naar voren te brengen? De leden van de VVD-fractie stellen deze zelfde vragen ook over de kritische opmerkingen op het gebied van de financiële risico's en de vereenvoudiging.

De leden van de VVD-fractie vragen, met MKB-Nederland en VNO-NCW hoe voorkomen wordt dat de btw-regels te star worden en dat er sprake is van onomkeerbaarheid of inflexibiliteit in de regelgeving? Hoe wordt daadwerkelijk bij gebruikers getoetst of de voorstellen leiden tot regel-drukreductie?

De leden van de VVD-fractie vragen of de voorstellen horizonbepalingen of automatische evaluaties kennen. Zo ja; wanneer en zo nee; waarom is hier niet voor gekozen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de PVV

De leden van de PVV-fractie vragen hoe btw-carrousels worden voorkomen indien het voorstel in de fiche met nr. 22 112-2425 wordt aangenomen?

De leden van de PVV-fractie vragen hoeveel euro de implementatie kost van het voorstel in fiche met nr. 22 112-2425 door de Nederlandse Belastingdienst? Is de Nederlandse Belastingdienst in staat op korte termijn deze wijzigingen door te voeren? Hoeveel fte zijn met deze operatie gemoeid?
Is er een «weg terug» indien het voorstel in fiche nr. 22 112-2425 wordt geïmplementeerd?

De leden van de PVV-fractie vragen of de Staatssecretaris kan garanderen dat met de implementatie van het genoemde voorstel in fiche met nr. 22 112-2425 niet de deur openzet voor de mogelijkheid dat Brussel in de toekomst in Europees verband btw ontvangt en (her)verdeelt?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van D66

De leden van de D66-fractie steunen de doelstellingen om te streven naar een fraude-robust en eenvoudig btw-systeem.

De leden van de D66-fractie vragen welke beleidsoptie binnen de impact assessment van de Europese Commissie naar mening van de regering het beste de doelstellingen van fraude-robustheid en vereenvoudiging zou bedienen. Deze leden vragen om de kosten van de btw-carrouselfraude voor de periode 2018–2028 te ramen.

De leden van de D66-fractie lezen dat met het accepteren van het bestemmingslandbeginsel nog steeds ruimte blijft voor fraudeurs om gebruik te maken van verschillen tussen lidstaten, en dat het ook onder het nieuwe stelsel aantrekkelijk blijft om gebruik te maken van tariefverschillen in btw tussen lidstaten. Deze leden vragen in hoeverre deze ruimte voor fraudeurs met het voorstel wordt ingeperkt en daarmee al een grote stap vooruit zou zijn. Deze leden vragen of de regering kan bevestigen dat het voorstel het voor fraudeurs minder aantrekkelijk maakt om gebruik te maken van tariefverschillen. Deze leden vragen de regering of zij met de stellingname dat er nog steeds gebruik kan worden gemaakt van tariefverschillen in btw tussen lidstaten inzet op compleet geharmoniseerde btw-tarieven.

De leden van de D66-fractie vragen hoe de samenwerking en uitbreiding van de One Stop Shops volgens de regering het beste kan worden vormgegeven. Deze leden vragen de regering hoe er zou moeten worden toegezien op de kwaliteit van de One Stop Shops.

De leden van de D66-fractie delen de mening dat de uitvoerbaarheid en handhavingmogelijkheden voor de Belastingdienst een cruciaal punt zijn. Deze leden lezen dat de gevolgen van het voorstel voor de uitvoeringspraktijk voor de Belastingdienst nog onvoldoende helder zijn. Deze leden vragen of de Europese Commissie bij de impact analyses voldoende rekening heeft gehouden met deze uitvoeringspraktijk. Deze leden vragen of de regering een verzoek bij de Europese Commissie heeft ingediend om de gevolgen voor de uitvoeringspraktijk te verduidelijken.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van 50PLUS

De leden van de fractie van 50PLUS hebben met veel interesse kennis genomen van de voorstellen van de Europese Commissie voor een nieuw btw-systeem. De leden van de 50PLUS-fractie beschouwen de voorstellen overwegend als positief maar hebben tegelijkertijd zorgen over complexiteit van de transitie naar een nieuw btw-systeem voor de Belastingdienst en natuurlijk voor de ondernemers die ermee te maken krijgen. Het bestrijden c.q. opheffen van de btw-kloof dient wat 50PLUS betreft de hoogste prioriteit te krijgen en wij erkennen dat dit een omvangrijke hervorming van het btw-systeem noodzakelijk maakt.

De door de Europese Commissie genoemde vier pijlers van de voorgestelde btw-hervorming liggen op het eerste gezicht voor de hand maar tegelijkertijd maken de leden van de fractie van 50PLUS zich zorgen dat een overstap van het oorsprongbeginsel naar bestemmingbeginsel een hele zware operatie wordt. Kan onze Belastingdienst een dergelijke operatie wel goed aan? Zijn er plannen om het nieuwe btw-systeem te koppelen aan een uniform ICT-systeem voor alle lidstaten? Op welke wijzen wordt het bedrijfsleven, met name het MKB, door het kabinet betrokken bij de hervorming en de grote omslag van oorsprongbeginsel naar bestemmingbeginsel? Het is wat de 50PLUS-fractie betreft van het allergrootste belang dat ondernemers op tijd kunnen zien wat er op hen afkomt. Is het bijvoorbeeld mogelijk om de voorstellen, nu of in een iets later stadium maar nog wel ruim voor de daadwerkelijke invoering, voor burgers, ondernemers en andere geïnteresseerden inzichtelijk te maken met behulp van (een) simulatie, bijvoorbeeld een digitale applicatie?

Het zal volgens de leden van de fractie van 50PLUS buitengewoon lastig, zo niet onmogelijk zijn, om de vierde pijler, minder bureaucratie, ook gedurende de transitie waar te maken. Ondernemers kunnen wakker liggen van btw-aangiftes en de leden van de 50PLUS-fractie willen dat zoveel mogelijk gedaan wordt om te voorkomen dat er vanaf de aankondiging tot ver na de invoering van een nieuw btw-systeem, honderdduizenden ondernemers extra slapeloze nachten moeten doorstaan.

De leden van de fractie van 50PLUS zijn voorts zeer verheugd dat de Europese Commissie ook van plan is om de btw-ontheffing op verkopen van kleine bedrijven uit te breiden, door middel van een EU brede drempel van 100.000 euro en een mild administratief regime voor bedrijven met een omzet tot 2 miljoen euro. Hiermee wordt ook de zorg geadresseerd, dat de Europese Unie vooral een unie van multinationals is (of zou zijn). De leden van de fractie van 50PLUS vragen in dit verband aan de Staatssecretaris of hij zorg kan dragen voor een gedetailleerd vergelijkend overzicht van alle huidige (speciale) btw-arrangementen en omzeldrempels voor kleine bedrijven per EU-lidstaat. Wij achten deze informatie van groot belang om de relatieve positie van kleine ondernemers ten opzichte van grote goed te kunnen beoordelen, vooral ook in het licht van de voorgestelde uniforme omzeldrempel en het milde administratieve regime voor bedrijven met een omzet tot 2 miljoen euro.

Fiche Verordening betreffende de administratieve samenwerking op het gebied van de btw – 22 112-2458

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de VVD

De leden van de VVD-fractie hebben met interesse kennisgenomen van het fiche betreffende de administratieve samenwerking op het gebied van de btw. De leden van de VVD-fractie juichen het tegengaan van fraude toe. Zij vragen hoeveel belastinginkomsten er naar schatting verloren gaan

door btw-fraude in de Europese Unie (EU), en hoeveel hiervan toege-rekend kan worden aan Nederland.

De leden van de VVD-fractie merken op dat verschillende instanties in het voorstel betrokken worden bij het tegengaan van btw-fraude, waaronder het Europees Bureau voor Fraudebestrijding (OLAF) en het Europees Openbaar Ministerie (EOM). Zij vragen of dit geen versnippering in de hand werkt. De leden van de VVD-fractie vragen naar de rol van OLAF in dit voorstel, daar OLAF toch primair bedoeld is om interne fraude binnen de EU-begroting en de EU instituties tegen te gaan? Kan de Staatssecretaris ook ingaan op de precieze rol van het EOM? De leden van de VVD-fractie vragen hoe het voorliggende voorstel zich verhoudt tot de andere recente btw-voorstellen vanuit de Europese Commissie. De leden van de VVD-fractie hechten, samen met het kabinet, aan de nationale soevereiniteit op het gebied van belastingen en de btw. De leden vragen het kabinet hier pal voor te staan. De leden van de VVD-fractie vragen het kabinet een preciezere inschatting te geven van de hogere btw-inkomsten door dit voorstel, in welke orde van grootte moet gedacht worden?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de PVV

De leden van de PVV-fractie merken op dat de verordening betreffende de administratieve samenwerking op het gebied van btw maatregelen bevat die gemeenschappelijke controles op elkaars grondgebied beogen. Welke informatie wordt daarbij wel en welke informatie wordt niet uitgewisseld?

De leden van de PVV-fractie merken voorts op dat op pagina twee en drie onder «Versterking Eurofisc en inbedding Transaction Network Analysis (TNA)» de uitvoering van de voorgestelde maatregel wordt beschreven. Welke alternatieven -met en zonder samenwerking met andere EU-lidstaten- zijn er om btw-fraude effectief te bestrijden? Hoeveel carrouselfraude zal met deze maatregel worden voorkomen? Maakt deze maatregel carrouselfraude absoluut onmogelijk? Worden Nederlandse bedrijven met extra administratieve lasten opgezaald? Graag een toelichting. Hoe wordt de waarborging van privacygevoelige informatie gegarandeerd?

De leden van de PVV-fractie vragen wat de consequenties zijn van de implementatie van deze maatregel indien een lidstaat besluit de EU te verlaten?

Levert de invoering van deze maatregel enige toe- of afname van werkdruk op voor de Nederlandse Belastingdienst? Graag uw antwoord gespecificeerd naar de korte termijn (<2 jaren) en middellange termijn (>2 jaren).

Hoeveel euro bedraagt het budgettaire effect van deze maatregel voor Nederland?

Waarom wordt deze maatregel voorgesteld in EU-verband en niet in OESO-verband?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van D66

De leden van de D66-fractie benadrukken het belang van meer en betere samenwerking om btw-fraude tegen te gaan. Deze leden vragen op welke wijze de bestaande Nederlandse aanpak en bevoegdheden volgens de regering met dit voorstel worden ingeperkt. Deze leden vragen welke onderdelen van het voorstel wel bijdragen aan meer en betere samenwerking om btw-fraude tegen te gaan, maar niet ten koste gaan van de bestaande Nederlandse aanpak en bevoegdheden.

De leden van de D66-fractie lezen dat nog veel voorstellen, waaronder de verdergaande coördinerende rol voor de Europese opsporingsinstanties, de voorgestelde gezamenlijke controle door lidstaten, en de voorgestelde verrekening van btw-teruggave, nader bestudeerd moeten worden. Deze leden vragen wanneer de regering deze voorstellen heeft bestudeerd en wanneer de regering de Kamer een reactie kan doen toekomen.

De leden van de D66-fractie lezen dat een goede uitwisseling van informatie tussen Douane in het land van de invoer en de Belastingdienst in het beoogde land van bestemming, alsmede het uitvoeren van een goede basischeck door de Douane bij invoer, kunnen bijdragen aan een betere handhaving. Deze leden vragen hoe deze uitwisseling tussen Europese lidstaten nu verloopt. Deze leden vragen wat de grootste verbeterpunten zijn om deze uitwisseling te bevorderen. Deze leden vragen of het btw-comité ook jaarlijks de kwaliteit van de uitwisseling van informatie door de Douane en Belastingdienst van individuele lidstaten bespreekt.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de SP

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van het fiche omtrent de verordening betreffende de administratieve samenwerking op het gebied van de btw.

Zij zijn het met de Staatssecretaris eens dat nationale bevoegdheden niet uit handen dienen te worden gegeven. Zij vragen de Staatssecretaris zich hiervoor te blijven inspannen.

Allereerst vragen de leden van de SP-fractie de Staatssecretaris uiteen te zetten welke bepalingen in de verordening een inbreuk op nationale bevoegdheden inhouden en welke nationale bevoegdheden uit handen worden gegeven door de verordening.

De leden van de SP-fractie vernemen uit het fiche dat het aan de Eurofisc-werkvelden wordt gelaten of zij informatie willen delen met Europol en/of OLAF, terwijl in het btw-actieplan stond opgenomen dat Europol en OLAF onverkort toegang zouden krijgen tot de gegevens in het Systeem voor de uitwisseling van btw-informatie (VIES). De leden vragen de Staatssecretaris uit te leggen waarom het oorspronkelijke voorstel is afgezwakt, welke landen ervoor hebben gezorgd dat dit is afgezwakt, wat het standpunt van de Nederlandse Staatssecretaris hieromtrent was en welke consequenties dit heeft voor de bestrijding van misbruik.

De leden van de SP-fractie waarderen het dat de Staatssecretaris zich inzet voor de privacybescherming. Zij vragen de Staatssecretaris aan te geven of en in hoeverre de privacybescherming onder druk komt te staan door de verordening.

Voortgang onderzoek naar aanleiding van motie van het lid Omtzigt over het opleggen van btw voor beleggen bij pensioenfondsen en beheersdiensten (Kamerstuk 21 501-07-1436)

Antwoorden op vragen commissie inzake voortgang onderzoek naar aanleiding van motie van het lid Omtzigt over het opleggen van btw voor beleggen bij pensioenfondsen en bij beheersdiensten

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de VVD

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van de voorstellen rond de vrijstelling van de btw voor beheersdiensten en pensioenfondsen. Zij vragen hoe voorkomen wordt dat Nederlandse pensioenfondsen op achterstand gesteld worden ten opzichte van buitenlandse pensioenfondsen. De leden van de VVD-fractie vragen het kabinet hierbij een level playing field voorop te stellen, en vragen hoe het kabinet naar dit level playing field op deze terreinen kijkt. Zij vragen het kabinet te reflecteren op de situatie in België, Frankrijk en Duitsland en een vergelijking te maken met Nederland. Daarnaast vragen zij het kabinet of Nederland zich niet opstelt als «het braafste jongetje in de klas».

De leden van de VVD-fractie vragen het kabinet te reflecteren op de effecten van de gekozen weg voor de deelnemers in de pensioenfondsen. Wat is het effect op hen? Wat is het effect op de prikkels in relatie tot de kostenreductie bij pensioenfondsen? De leden van de VVD-fractie vragen welke stappen het kabinet nog wil en kan zetten om te komen tot een dialoog met de relevante partijen om hun zorgen weg te nemen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de PVV

De leden van de PVV-fractie vragen hoeveel euro belastingopbrengsten zijn gemoeid met het heffen van btw voor beleggen bij pensioenfondsen en op de beheerdiensten in Nederland? Graag een overzicht voor de jaren 2012–2017.

De leden van de PVV-fractie merken op dat er lidstaten zijn die beheerdiensten wel vrijstellen van btw. Deze lidstaten hebben daardoor minder btw-ontvangsten en dragen daardoor te weinig af aan Brussel (te lage afdracht uit btw-middelen). Om welke landen gaat het hier? Hoeveel euro hadden deze landen additioneel aan Brussel moeten afdragen als er wél sprake zou zijn van een gelijk speelveld? Graag een overzicht van landen in de periode 2012–2017.

De leden van de PVV-fractie vragen wat de consequenties zijn van de btw-heffing op beheerdiensten voor de hoogte van de pensioenuitkeringen van pensioenfondsen die onderhevig zijn aan btw? Worden pensioenfondsen minder efficiënt wanneer btw wordt geheven (gemeten aan de hand van de hoogte van de uitkering per afgedragen euro)?

De leden van de PVV-fractie vragen wat de geldelijke kosten zijn van het voeren van een btw-administratie door pensioenfondsen en beheerdiensten? Met hoeveel euro nemen de overheadkosten van pensioenfondsen en beheerdiensten toe indien zij btw-plichtig zijn ten opzichte van de situatie waarin zij dat niet zijn?

De leden van de PVV-fractie merken op dat het algemeen uitgangspunt is dat beheer van vermogen belast is met btw. Er worden echter uitzonderingen gemaakt. Op grond waarvan worden uitzonderingen toegekend? Aan welke voorwaarden moet daarvoor worden voldaan? Hoeveel

uitzonderingen (in absolute aantallen alsmede als percentage van het totaal per land) zijn per lidstaat in de periode 2012–2017 toegekend? Hoeveel euro's zijn daarmee per land gemoeid? Graag een overzicht.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van het CDA

De leden van de CDA-fractie constateren dat voor de vraag of de vrijstelling voor collectief vermogensbeheer kan worden toegepast door een pensioenfonds het cruciale criterium is of het beleggingsrisico wordt gedragen door de leden van het pensioenfonds. Aan de voorwaarden van financiering door pensioenontvangers en beleggen volgens het beginsel van risicospreiding zal immers over het algemeen voldaan zijn. Dit beleggingsrisico ligt in eerste instantie bij het pensioenfonds, maar deze heeft geen mogelijkheid dit risico zelf te dragen en verdeelt dit daarom over verschillende generaties van werkgevers en deelnemers. In feite loopt een deelnemer dus niet alleen beleggingsrisico's over zijn eigen beleggingen, maar ook voor die van andere deelnemers, voor zover dit al te splitsen zou zijn. De beleggingsrisico's kunnen leiden tot niet indexeren of zelfs kortingen en zijn daarmee direct voelbaar voor de deelnemer. Kan de Staatssecretaris aangeven bij welke hoeveelheid aan risico op niet indexeren en kortingen sprake is van het dragen van beleggingsrisico door de leden van het pensioenfonds?

Kan de Staatssecretaris aangeven of het spreiden of delen van risico's tussen deelnemers en tussen generaties van invloed is op het mogelijk kunnen toepassen van de vrijstelling voor collectief vermogensbeheer? Zo ja, uit welke Europese jurisprudentie volgt dat? Verder vragen de leden van de CDA-fractie de Staatssecretaris absolute duidelijkheid te geven over hoe het nu precies gesteld is in de andere EU-lidstaten.

Kan de Staatssecretaris tevens aangeven wat de uitkomst is van de discussie over onderhavig onderwerp binnen het btw-comité en kan hij de achterliggende stukken sturen? Ziet de Staatssecretaris een manier om beheersdiensten verleend aan pensioenfonds onder het lage tarief te brengen? De leden van de CDA-fractie vragen de Staatssecretaris of hij vreest voor wegleffecten doordat pensioenfonds deze beheersdiensten onbelast in het buitenland zullen afnemen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van D66

De leden van de D66-fractie steunen de inzet op het aanpakken en terugdringen van btw-fraude. Deze leden vragen hoe de Europese Commissie het gelijk speelveld kan waarborgen als de Europese Commissie geen overzicht heeft van de toepassing van de btw-richtlijn in de lidstaten. Deze leden vragen om de Kamer een verslag te doen toekomen van de btw-behandeling van beheersdiensten voor pensioenfonds in de vergadering van het btw-comité in december 2017.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de SP

De leden van de SP-fractie vragen de Staatssecretaris aan te geven of het klopt dat de btw-plicht voor beleggen bij pensioenfonds en bij beheersdiensten kan leiden tot een toename van uitvoeringskosten van miljoenen euro's per jaar. Kan de Staatssecretaris hier op ingaan? Is de Staatssecretaris bereid een inschatting te geven van de extra kosten en de in staat gevolgen voor het pensioenresultaat te kwantificeren? Is de Staatssecretaris het met de leden van de SP-fractie eens dat een btw-plicht niet zomaar kan worden doorgevoerd wanneer de effecten ervan op het pensioenresultaat niet duidelijk zijn?

De leden van de SP-fractie vragen de Staatssecretaris of hij bereid is op een rij te zetten welke Europese lidstaten hun pensioenfondsen wel ontzien van de btw-plicht? Welke EU-landen heffen btw op beleggen bij pensioenfondsen en welke zijn voornemens dat te doen?

Kan de Staatssecretaris ingaan op de vraag of er op basis van EU-recht of jurisprudentie ruimte bestaat om pensioenfondsen en daarmee de deelnemers te ontzien van de btw-plicht, vragen de leden van de SP-fractie?

Reactie op brief van een burger inzake aandacht voor geschil met Ministerie van Financiën over restitutie belasting toegevoegde waarde (BTW) op niet geleverd product

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van het CDA

De leden van de CDA-fractie achten het een duidelijk antwoord dat btw niet door consumenten kan worden teruggevraagd. De Staatssecretaris geeft aan dat de consument bij niet leveren een civielrechtelijke vordering heeft op de ondernemer wegens wanprestatie ter grootte van het betaalde bedrag inclusief btw. Kan de Staatssecretaris aangeven of de failliete ondernemer of de curator de btw over het niet geleverde product of de niet geleverde dienst kan terugvragen? Maakt het daarbij nog uit in hoeverre de civielrechtelijke vordering van de consument waaraan niet is geleverd, kan worden voldaan?

Beëindigen verruimde toepassing btw-koepelvrijstelling

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van het CDA

De leden van de CDA-fractie betreuren het dat door het arrest van het Hof van Justitie EU Commissie-Luxemburg en de latere aanverwante zaken de btw-koepelvrijstelling veel beperkter kan worden toegepast dan in Nederland en enkele andere lidstaten praktijk was. Op zich is het goed dat er zekerheid is over het toepassingsbereik van de koepelvrijstelling en dat het arrest leidt tot een gelijke toepassing in alle lidstaten, maar het arrest leidt tot een forse beperking, die al volgt op de door de Staatssecretaris aangekondigde beëindiging van de verruimde toepassing. De Staatssecretaris heeft in zijn brief van 13 oktober 2017 aangekondigd te inventariseren welke sectoren geraakt worden door de beperking van de koepelvrijstelling tot activiteiten die genoemd zijn in artikel 132 van de btw-richtlijn. Kan de Staatssecretaris aangeven wat er uit deze inventarisatie is gebleken? Klopt het dat de koepelvrijstelling voor financiële diensten veelvuldig gebruikt werd en dat dit niet meer mogelijk is? Kan de Staatssecretaris ook specifiek ingaan op de mogelijke gevolgen voor pensioenfondsen, verzekeraars en wooncoöperaties. Vanaf wanneer komt de koepelvrijstelling effectief te vervallen voor deze bedrijven?

De leden van de CDA-fractie merken op dat de Staatssecretaris aangaf in dezelfde brief dat hij in Europees verband zou gaan bespreken dat de koepelvrijstelling in meerdere lidstaten ruimer wordt of werd uitgelegd dan is toegestaan. Kan de Staatssecretaris aangeven of deze bespreking reeds heeft plaatsgevonden en wat de uitkomst daarvan was?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de SP

De leden van de SP-fractie vragen de Staatssecretaris of het klopt dat het besluit van 29 maart 2016 (BLKB2016/433M) de btw-vrijstelling voor therapeuten, waaronder ook alternatieve therapeuten zoals magnetiseurs en hypnotherapeuten verruimt, maar die voor relatie- en gezinsthera-

peuten ongemoeid laat. Zij vragen de Staatssecretaris of het een bedoeld, dan wel een onbedoeld effect is van het genoemde besluit om de btw-plicht voor relatie- en gezinstherapeuten ongemoeid te laten. Is de Staatssecretaris bereid om de btw-vrijstelling ook voor deze therapeuten te verruimen? Zo nee, waarom niet? Is de Staatssecretaris bereid het budgettaire beslag van de verruiming van de btw-vrijstelling voor relatie- en gezinstherapeuten aan te geven?

EU-voorstel van 18 januari 2018 Richtlijn tot wijziging van Richtlijn 2006/112/EC betreffende het gemeenschappelijk btw-systeem inzake het speciale MKB-schema COM (2018)21

EU-voorstel van 18 januari 2018: Richtlijn tot wijziging van Richtlijn 2006/112/EC betreffende btw tarieven COM (2018) 20

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de VVD

De leden van de VVD-fractie vragen hoe gekomen is tot de nieuwe voorstellen rond de btw-tarieven in het voorstel tot wijziging van de richtlijn 2006/112/EC. Wat is de ratio achter de gekozen uitkomst? Biedt dit voorstel genoeg flexibiliteit om in te spelen op veranderende omstandigheden en zo ja; hoe? De leden van de VVD-fractie vragen aan te geven waarom gekozen is in artikel 99a van het voorstel voor een minimum gewogen percentage van 12% btw. Waarom überhaupt een vloer en waarom precies het percentage van 12%?

De leden van de VVD-fractie vragen hoe omgegaan wordt met de btw voor digitale producten en «e-commerce». De leden van de VVD-fractie wijzen erop dat de vooruitgang niet stilstaat en dat dus ook in de toekomst het btw-stelsel moet kunnen inspelen op de digitale economie. De leden vragen hoe de huidige voorstellen daarmee omgaan?

De leden van de VVD-fractie vragen hoe de voorstellen omgaan met kleine ondernemers. Wordt in de regels expliciet rekening gehouden met de noden van kleine ondernemers, die minder tijd en mogelijkheden hebben om aan ingewikkelde regelgeving te voldoen? De leden van de VVD-fractie vragen ook hoe er omgegaan wordt met kleine ondernemers die hun bedrijf voeren via een groter platform of bedrijf, zoals ondernemers die via een internetplatform in meerdere lidstaten van de EU hun waren verkopen. Hoe wordt omgegaan met de voorgestelde btw-vrijstellingen voor deze ondernemers?

De leden van de VVD-fractie vragen hoe de Kamer op de hoogte gehouden wordt van de voortgang van deze voorstellen, welke politieke stappen nu nog genomen moeten worden en hoe het bredere krachtenveld is.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van het CDA

De leden van de CDA-fractie zijn bezorgd over het voorstel van de Europese Commissie met betrekking tot de btw-tarieven. Het is deze leden nog niet geheel duidelijk welk probleem dit voorstel moet gaan oplossen. Deze leden vinden het van groot belang om ook te kijken naar grenseffecten als het gaat om btw-tarieven. De Europese Commissie wil lidstaten meer vrijheid geven als het gaat om verschillende btw-tarieven. Dit betekent dat de verschillen tussen (aangrenzende) lidstaten nog groter kunnen worden. Deelt de Staatssecretaris deze vrees? Zou dit ertoe kunnen leiden dat lidstaten een bepaald product onder een laag tarief brengen om consumenten uit buurlanden aan te trekken?

De leden van de CDA-fractie merken ook op dat de afbakening tussen verschillende btw-tarieven zorgt voor complexiteit en soms ook ongerechtvaardigde concurrentievoordelen. Deze leden vrezen dat deze complexiteit toe zal nemen bij meer tarieven en meer vrijheid voor lidstaten. Deelt de Staatssecretaris de verwachting dat meer tarieven zullen gaan leiden tot meer complexiteit? Kan de Staatssecretaris aangeven hoe het voorstel van de Europese Commissie zich verhoudt tot de plannen van de regering zoals opgenomen in het regeerakkoord? Hoe verhoudt de voorgestelde lijst en de voorgestelde tarieven zich tot e-commerce in Europa?

Bovendien maken de leden van de CDA-fractie zich zorgen om de uitbreiding van de btw-ontheffing voor kleine ondernemers. Deze regeling kan immers ook leiden tot oneerlijke concurrentie tussen kleine en grotere ondernemers. Kan de Staatssecretaris aangeven wat de derving zou zijn voor de Nederlandse schatkist van een verhoging naar € 100.000 omzet?

Overige vragen en opmerkingen

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de PVV

De leden van de PVV-fractie vragen hoe de hoogte van de EU-afdracht uit btw-middelen wordt berekend? Verschilt deze berekening per land? Graag een toelichting met kwantitatieve onderbouwing.

De leden van de PVV-fractie vragen hoeveel euro de extra belastingopbrengsten bedragen doordat btw niet alleen over de toegevoegde waarde maar ook over accijnzen (brandstof, energie) wordt berekend? Graag een gespecificeerd overzicht voor de jaren 2012–2017.

De leden van de PVV-fractie vragen voorts hoeveel euro de belastingopbrengsten zouden veranderen indien eerste levensbehoeften (primaire goederen zoals water, voedingsmiddelen, agrarische producten en genees- en hulpmiddelen) niet worden belast tegen 9% btw, maar tegen een speciaal tarief van 3%? Hoeveel euro zouden de btw-opbrengsten veranderen indien primaire goederen tegen 6% belast blijven?

De leden van de PVV-fractie vragen wat de status is van de afhandeling van de klacht over ongelijke btw-behandeling die de bedrijfs- en branche-vertegenwoordigers bij de EC hebben ingediend?

De leden van de PVV-fractie vragen met hoeveel euro de belastingopbrengsten zouden stijgen indien over de (toegevoegde) waardevermeerdering van financiële producten, die bij verkoop wordt getransformeerd in koopkracht, 21% btw wordt geheven? Graag een globaal overzicht voor de periode 2012–2017.

De leden van de PVV-fractie vragen of het klopt dat het budgettaire effect van de verhoging van het verlaagde btw-tarief van 6% naar 9% 's Rijks schatkist in 2018 ongeveer € 2,6 mld. extra oplevert? En klopt het dat in 2017 voor ongeveer € 2,8 mld. aan bijstandsuitkeringen aan niet-westerse allochtonen is vertrekt? Klopt het dat dit laatste bedrag in 2016 gelijk was aan ongeveer € 2,6 mld.? Graag een onderbouwing.

De leden van de PVV-fractie vragen met hoeveel euro de belastingopbrengsten veranderen indien homeopathische producten onder het 21%-tarief gaan vallen?

De leden van de PVV-fractie vragen of het theoretisch mogelijk is dat een Nederlandse belastingplichtige, die btw over een niet-geleverd goed en/of dienst heeft betaald, de teveel betaalde btw mag aftrekken van de heffing

op inkomen uit arbeid en eigen woning in box 1, als de desbetreffende belastingplichtige onomstotelijk bewijs kan overhandigen? Zo nee: waarom niet? Zo ja: waarom gebeurt dit momenteel niet?

De leden van de PVV-fractie vragen van hoeveel Nederlandse bedrijven bekend is dat zij zich in de periode 2012–2017 schuldig hebben gemaakt aan btw-fraude? Hoeveel euro belastinggeld was met deze fraudes gemoeid? Welke consequenties heeft het vaststellen van btw-fraude voor deze bedrijven en haar bestuurders gehad?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van GroenLinks

De leden van de fractie van GroenLinks hebben enkele vragen omtrent btw:

- In hoeverre acht de Staatssecretaris meer harmonisatie van btw-tarieven tussen de Europese lidstaten wenselijk?
- In hoeverre concurreren lidstaten op (verlaagde) btw-tarieven en wat zijn hiervan de negatieve gevolgen?
- Hoe beoordeelt de Staatssecretaris de huidige «negatieve lijst» van goederen die niet in aanmerking mogen komen voor een verlaagd btw-tarief?
- Staan er goederen/diensten op deze lijst die volgens hem niet op de lijst zouden moeten staan?
- Ontbreken er goederen/diensten?
- Zou vlees op deze negatieve lijst moeten staan? Zo nee, waarom niet?
- Hoe kijkt de Staatssecretaris aan tegen het idee van een «positieve lijst» van goederen/diensten die verplicht in een verlaagd btw-tarief zouden moeten vallen?
- Welke goederen/diensten zouden volgens hem op een dergelijke positieve lijst terecht moeten komen?
- In hoeverre wordt er in Nederland op duurzaamheid gestimuleerd door middel van btw? Hoe gebeurt dit in andere lidstaten?
- Is de Staatssecretaris van mening dat het goed zou zijn om meer te stimuleren op duurzaamheid door middel van btw-tarieven?
- In hoeverre is de Staatssecretaris bereid om na te denken over het hanteren van het hoge btw-tarief op vlees?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de SP

De leden van de SP-fractie vragen de regering welk tijdsplan zij voor ogen heeft met betrekking tot het invoeren van de btw-verhoging van het lage tarief? Doet de regering onderzoek naar de effecten voor inkomens en consumentengedrag? Kan de regering aangeven waarom zij het meer belasten van gedrag wenselijk vindt? Vergroot of verkleint de verhoging de inkomensongelijkheid en de vermogensongelijkheid? Erkent zij dat juist de laagste inkomensgroep het meeste van het inkomen kwijt is aan indirecte belastingen zoals de btw? Leidt het stijgen van het aandeel belastinginkomsten via koopgedrag tot stabielere of onzekere belastinginkomsten? Welke grenseffecten ziet de regering bij de verhoging?

Ten aanzien van de verschillende richtlijnen en verordeningen vragen de leden van de SP-fractie de Staatssecretaris uiteen te zetten in hoeverre nationale bevoegdheden worden overgedragen aan Brussel, indien deze wordt aangenomen, en zich hiertegen te verzetten. Zegt de Staatssecretaris dit toe? Zo nee, op welke punten is de Staatssecretaris bereid bevoegdheden over te dragen? Kan per punt worden aangegeven waarom?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de PvdD

De leden van de PvdD-fractie zijn van mening dat de overheid de taak heeft om aanjager van verduurzaming van onze economie te zijn en de btw kan hier ook een instrument in zijn. De regering dient zich hiertoe inzetten voor een btw-richtlijn met maximale beleids- en tariefvrijheid van de lidstaten. De leden hebben hierover enkele vragen en opmerkingen.

De leden van de PvdD-fractie merken op dat bij het laatste algemeen overleg van 2 juni 2016 de motie Thieme – Groot is aangenomen waarin de regering wordt verzocht, zich in te zetten voor een btw-richtlijn met maximale beleids- en tariefvrijheid van de lidstaten. De leden van de PvdD-fractie willen graag van de Staatssecretaris van Financiën weten op welke concrete wijze aan deze motie tot op heden invulling is gegeven en hoe in 2018 verdere opvolging gegeven wordt?

De leden van de PvdD-fractie vragen of de Staatssecretaris erkent dat de lijst van goederenleveringen en diensten waarop de verlaagde tarieven mogen worden toegepast (bijlage III¹) de tariefvrijheid van lidstaten beperkt? Zo niet, wat is de meerwaarde van deze lijst? Zal de Staatssecretaris in Europees verband pleiten voor het afschaffen van deze restrictieve lijst? Welke Europese landen staan historisch de voorgestelde beleids- en tariefvrijheid in de weg en op welke onderdelen van de lijst?

De leden van de PvdD-fractie vragen hoe de Staatssecretaris aankijkt tegen onderstaande casus in het Verenigd Koninkrijk: *Groot-Brittannië had als onderdeel van de «Green deal» een verlaagd btw tarief voor de installatie en levering van «energiebesparende materialen» voor huisvesting, maar het Europese Hof van Justitie (EHvJ), dat zich uitspreekt over EU-rechtspunten, was in Luxemburg het eens met de Europese Commissie en oordeelde dat de lagere prijs de btw-richtlijn schond. De Europese Commissie heeft de lidstaten opgeroepen om «energie-efficiëntie eerst» in te voeren. De Energy Union-strategie van de uitvoerende macht noemt de renovatie van gebouwen als een van zijn belangrijkste doelstellingen²?* Is Groot-Brittannië in bovenstaand geval ondersteund door de Nederlandse regering in Europees verband?

De leden van de PvdD-fractie hebben de aankondiging gelezen dat de Europese Commissie plannen presenteert voor de grootste hervorming van de btw-regels van de EU in een kwarteeuw: een definitief btw-stelsel voor de eengemaakte Europese markt om ter vereenvoudiging en fraudebestendiging. De voorgestelde maatregelen om nu óók btw te heffen op grensoverschrijdende transacties en het één loket systeem van innen in het land van oorsprong worden door de PvdD ondersteund om fraude door «gewetenloze ondernemingen» (quote EC) te bestrijden. Het mooie hiervan is volgens de PvdD-fractie dat eenvoud samengaat met beleidsvrijheid van lidstaten om zelf de grondslag en tarieven van btw vast te stellen.

De fractieleden van de PvdD hebben een aantal vragen/overwegingen over de overstap naar het beginsel van «bestemming», waarbij het definitieve btw-bedrag altijd aan de lidstaat van de uiteindelijke consument wordt afgedragen en de btw volgens het tarief van die lidstaat wordt geheven. De leden van de PvdD-fractie begrijpen hierin de overweging dat hierdoor de prikkel weggenomen wordt voor bedrijven om zich te vestigen in een land met een lage btw. Onderzoek van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) «Fiscale vergroening: belastingverschuiving van arbeid naar grondstoffen, materialen en afval (2017)» stelt dat belasting zo dicht mogelijk bij de bron geheven dient te worden om het markt falen te corrigeren. Volgens het PBL hebben eindconsu-

¹ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=celex%3A32006L0112>

² <https://www.euractiv.com/section/uk-europe/news/uk-s-green-vat-ruled-illegal-by-eu-judges/>

menten beperkt invloed op verduurzaming in de keten («bestemming») en het land waar het saleskantoor waar een onderneming (vaak fictief) gevestigd is (om belasting te ontwijken) zou tevens niet de uiteindelijke ontvanger van de belastinginkomsten moeten zijn («bron»). De leden van de PvdD-fractie vragen zich af of er niet een derde optie is? Kan de Staatssecretaris aangeven of in de overweging voor de keuze van «bron» of «bestemming» ook andere vormen zijn meegenomen/ afgewogen? Bijvoorbeeld om de btw te heffen bij de partijen waar waarde onttrokken wordt (grondstoffen, productie) en de inkomsten neer te laten slaan bij de landen waar overheidsinvesteringen zijn gedaan om de diensten of goederen mogelijk te maken (infrastructuur, onderwijs, innovatie) en/of ter herstel van de natuurlijke omgeving na grondstoffenwinning. Graag ontvangen de leden van de PvdD-fractie een reactie van de Staatssecretaris hierop. Welke belemmeringen en mogelijkheden ziet de Staatssecretaris hiertoe?

Een echt grootse hervorming die wat betreft de leden van de PvdD-fractie onderzocht zou moeten worden is een belasting onttrokken waarde in plaats van een belasting op toegevoegde waarde. De overheid denkt hier al meer dan twintig jaar over na, maar komt tot weinig. Deelt de Staatssecretaris deze conclusie? Het Ex'tax project toont wel degelijk het win-win karakter van een belasting onttrokken waarde. Ook de OESO stelt in een recent rapport³ dat «reële belastinginkomstenbelangen kunnen worden gecombineerd met effectief milieubeleid. Meer bewustzijn van het inkomstenpotentieel kan er zelfs voor zorgen dat keuzes voor slechte inkomsten worden vermeden». Is de Staatssecretaris bereid om vervolgonderzoek te doen naar hoe milieubelastingen kunnen samengaan met het genereren van belastinginkomsten?

De leden van de PvdD-fractie merken op dat de vorige Minister van Financiën (en het PBL) stelde dat belastingen niet primair bedoeld zijn om mensen te sturen. In de praktijk is dit echter wel het geval. Al jaren worden grootverbruikers middels belastingkortingen en marktalen gestimuleerd om maar zoveel mogelijk aardgas te gebruiken, aardgas uit Groningen was immers economisch gezien «goedkoop». Dat het maatschappelijk gezien duur is werd echter vergeten. Burgers werden door de hypotheekrenteaftrek gestimuleerd om maar niet hun huis af te lossen en we weten hoe dat voor veel mensen tijdens de crisis heeft uitgepakt. Of deze regering het nu wil of niet, belastingen beïnvloeden gedrag. Net zoals dat marktprijzen gedrag beïnvloeden. Belastingen kunnen en moeten een rol spelen in het corrigeren van markt falen. Is de Staatssecretaris het eens met deze conclusie?

De leden van de PvdD-fractie merken op dat we in een wereld leven waarin klimaatverandering één van de grootste bedreigingen van onze tijd vormt. Dit wordt onderschreven in het deze week verschenen rapport van 745 leden van het World Economic Forum⁴. Ook de VN stelt in 2017 dat klimaatverandering de grootste bedreiging voor wereldwijde veiligheid⁵ en het IMF herhaalt in 2017 de waarschuwing van een «donkere toekomst» als klimaatdreiging genegeerd wordt⁶.

³ <https://www.oecd.org/tax/tax-policy/environmental-fiscal-reform-G7-environment-ministerial-meeting-june-2017.pdf>

⁴ <https://www.weforum.org/agenda/2017/01/these-are-the-most-likely-global-risks-2017/>

⁵ <http://www.un.org/sustainabledevelopment/blog/2017/10/op-ed-climate-change-is-a-threat-to-rich-and-poor-alike/>

⁶ <https://www.businessgreen.com/bg/news/3019789/reports-imf-repeats-warning-of-dark-future-if-climate-change-threat-is-ignored>

De leden van de PvdD-fractie merken voorts op dat het op grote schaal winnen van grondstoffen niet alleen de doelstelling om de temperatuurstijging onder de 1,5 graden te houden bedreigt, maar ook de biodiversiteit, water- en grondkwaliteit, en dieren- en mensenrechten. In het Rijksbrede programma «Nederland Circulair in 2050» onderkent het kabinet dit met de ambitie om onze economie om te buigen naar een duurzaam gedreven, volledig circulaire economie in 2050. Het eerste doel is ambitieus maar niet onhaalbaar: 50% minder verbruik van primaire grondstoffen (mineraal, fossiel en metalen) in 2030. «Om dit doel te bereiken moeten we op alle niveaus van onze samenleving actie ondernemen en duidelijke mijlpalen stellen.»

De leden van de PvdD-fractie merken op dat het huidige btw-stelsel dat primair bedoeld is om belastinginkomsten te genereren hierin de plank volledig mislaat. Het PBL stelt dat wanneer het doel is om de totale hoeveelheid afval en grondstoffengebruik te verminderen, een uniforme btw-verhoging (belasting over de toegevoegde waarde) niet direct bijdraagt aan een meer circulaire economie en dus een weinig effectief instrument is. De leden van de PvdD-fractie willen weten of de Staatssecretaris de PBL-conclusie onderkent?

De leden van de PvdD-fractie merken op dat volgens het PBL de btw wel effectief is om in algemene zin de consumptie te ontmoedigen. Specifieke milieubelastingen en -heffingen stimuleren een circulaire economie meer. In het rapport Fiscale vergroening (2017) benadrukt het PBL echter dat milieubeprijzing interacteert met bestaande belastingprikkelers zoals de btw en de vennootschapsbelasting (vpb). Deze moeten dus in samenhang onderzocht worden. Is de Staatssecretaris hiertoe bereid? De leden van de PvdD-fractie zien voor de btw, naast de functie van belastinginkomsten, ook een grotere rol in de vergroening van onze economie om ervoor te zorgen dat geen tegengestelde fiscale prikkels ontstaan en het belastingstelsel geen grote rondpompmachine wordt, waarbij aan de ene kant btw geheven wordt bij eindgebruikers op «schone» producten om het aan de andere kant terug te geven. Deelt de Staatssecretaris de mening van de fractieleden van de PvdD dat het huidige btw-stelsel met ontheffingen en vrijstellingen voor grootvervuilende sectoren gecombineerd met alleen algemene btw verhogingen voor consumenten, zoals het kabinet nu doorvoert, de milieuschade van vervuilende grootverbruikers niet kan inprijzen? Welke visie heeft de Staatssecretaris ten aanzien van de samenwerking tussen de btw en milieubelastingen?

De leden van de PvdD-fractie merken op dat het PBL in hetzelfde rapport stelt dat de gedachte van een ecologische voetafdruk vraagt om het gedifferentieerd belasten van verschillende producten, afhankelijk van de gemeten milieuvoetafdruk. De Europese Commissie stelt dat milieuheffingen een duidelijk positief effect heeft gehad op het milieu (bijvoorbeeld de afvalstoffenheffing in Nederland). Is de Staatssecretaris het eens met de conclusie van de Europese Commissie? Zo nee, waarom niet? Helaas is het nu zo dat de inkomsten uit milieubelastingen binnen Europa in de afgelopen jaren af- in plaats van toenemen⁷. Wat gaat de Staatssecretaris doen om deze trend te keren, zowel binnen Nederland als op Europees niveau? Ziet de Staatssecretaris hiertoe voor Nederland een rol om een kopgroep te vormen binnen Nederland met andere welwillende landen om milieuschade beter in te prijzen?

De leden van de PvdD-fractie merken op dat het PBL heeft onderzocht dat de totale berekende milieuschade (nog exclusief maatschappelijke schade zoals aardbevingsschade in Groningen) door de emissie van stoffen, met name naar de lucht, ruim 38 miljard euro is voor alleen al de productie in

⁷ <http://ec.europa.eu/eurostat/web/environment/environmental-taxes>

Nederland. Inkomsten van milieubelastingen en -heffingen bedragen ongeveer 25 miljard euro (CBS, 2016). Waarbij huishoudens bijna twee derde van de lasten dragen. Dit staat zelfs los van de btw waar consumenten rechtstreeks voor opdraaien. De totale milieuschade veroorzaakt in Nederland binnen de sector waarin de genoemde materialen en halffabricaten worden gemaakt, is gelijk aan ongeveer 7 miljard euro. Het gaat hierbij om ongeveer 18% van de totale milieuschade in Nederland. Dit bedrag is bij benadering gelijk aan 13% van de btw-ontvangsten (53 miljard euro op basis van rijksoverheid (2017)). De bovengrens van een mogelijke tariefsverlaging is dus ongeveer 2,5 procentpunten voor de btw.

De leden van de PvdD-fractie merken op dat zoals het PBL in het onderzoek aantoonde voor energie, zal ook gelden voor verschillende producten en grondstoffen, dat de totale belasting (milieubelastingen en btw) voor sommige producten en gebruikers de milieuschade overtreft terwijl deze voor anderen veel te laag is. De leden van de PvdD-fractie zijn van mening dat pas wanneer dit helder is, stappen gemaakt kunnen worden om ons btw-stelsel eerlijker en eenvoudiger te maken.

De leden van de PvdD-fractie vragen of de Staatssecretaris bereid is om, bovenstaand overwegende, in 2018 nog een onderzoek te laten uitvoeren naar 1) de discrepantie tussen de milieuschade van verschillende grondstoffen en producten en de toegepaste belasting inclusief de samenhang met de btw, daarbij meenemend waar in de keten (fase 1–4, grondstoffenwinning tot consument) de belastingdruk neergelegd wordt en 2) aan het PBL de opdracht te geven om de beleidsopties opgenomen in het rapport Fiscale vergroening (2017, zie bladzijde 127) verder uit te werken teneinde de resultaten mee te nemen in het Belastingplan 2019?

De leden van de PvdD-fractie merken op dat een recent OESO-rapport⁸ stelt dat «goede praktijken een brede dekking vereisen, sterke en stabiele prijzen (in de loop van de tijd stijgend voor de uitstoot van broeikasgassen) en sociaal productief gebruik van de inkomsten. De huidige praktijk heeft een beperkte dekking, lage en soms volatiele snelheden in de meeste sectoren behalve transport, en sterke tariefdifferentiatie over en ook binnen sectoren van de economie. Tariefdifferentiatie tussen sectoren kan zinvol zijn als rekening wordt gehouden met de volledige set van relevante externaliteiten en als doelstellingen voor het genereren van inkomsten in aanmerking worden genomen. Tariefdifferentiatie binnen sectoren als gevolg van compensatie voor sommige belastingbetalers is echter veel moeilijker te verdedigen.» Is de Staatssecretaris het eens met deze conclusie van de OESO? Zo nee, waarom niet?

Dat de lucht- en zeevaart nog steeds ontzien wordt is wat betreft de leden van de PvdD-fractie onacceptabel: deze sectoren betalen geen btw op kerosine, aanschaf, onderhoud en (vlieg- en vaart)tickets. Er is geen enkel argument dat dit belastingvoordeel rechtvaardigt: Zeker met de voorgestelde maatregelen van de Europese Commissie om nu óók btw te heffen op grensoverschrijdende transacties en het één loket systeem van innen te faciliteren; Vliegtickets zijn een verbruiksproduct, zelfs een luxeproduct. Terwijl over basisrechtelijke producten zoals groente- en fruit en zelfs water btw geheven wordt; Gelijk speelveld in internationaal transport: coach en internationale passagier het vervoer per spoor is in veel gevallen onderworpen aan btw; Vanuit een fiscaal-strategisch argument stelt de Europese Commissie dat «verbreding van de belastinggrondslag te verkiezen is boven het

⁸ <https://www.oecd.org/tax/tax-policy/environmental-fiscal-reform-G7-environment-ministerial-meeting-june-2017.pdf>

verhogen van de belastingtarieven». Afschaffing van deze btw-vrijstelling geeft hier gehoor aan; Vanuit een milieuperspectief is de luchtvaart veruit de meest klimaatintensive wijze van vervoer.

De leden van de PvdD-fractie merken op dat in het regeerakkoord is opgenomen dat ingezet wordt op Europese afspraken over belastingen op luchtvaart in het kader van de voor 2019 geplande onderhandelingen over de klimaatdoelen van «Parijs». Deze leden verzoeken de Staatssecretaris om een plan van aanpak ten aanzien van de inzet van Nederland betreffende de btw-heffing voor de lucht- en zeevaart.

Het is wat betreft de leden van de PvdD-fractie onterecht dat op diergeneeskundige handelingen 21% belasting geheven wordt. Hierin worden zij ondersteund door onder anderen het Collectief Praktiserende Dierenartsen, de Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde (KNMvD de beroepsorganisatie van dierenartsen⁹) en de Koningin Sophia-Vereeniging. Die laatste heeft in 2015 nog 37.000 handtekeningen gepresenteerd aan de commissie van Financiën. Onderkent de Staatssecretaris dat adequate medische zorg voor dieren noodzaak is en geen luxedienst? Met een verlaging van de btw naar het lage tarief wordt diergeneeskundige zorg toegankelijker en zal het dierenleed afnemen dat wordt veroorzaakt doordat huisdiereigenaren de hoge dierenartskosten niet kunnen of willen dragen. Onderkent de Staatssecretaris dat verschillende btw-tarieven zijn ingesteld om laagste inkomens te ontzien ten aanzien van basisproducten? Dat is namelijk precies waar de leden van de PvdD-fractie op wil sturen. Op grond van de EU btw-richtlijn is het mogelijk om diergeneesmiddelen tegen het verlaagde tarief te belastingen al mogelijk en daar maakt Nederland al gebruik van. Kan de Staatssecretaris uitleggen waarom diergeneesmiddelen wel onder het lage btw-tarief mogen vallen maar geneeskundige handelingen niet? Is de Staatssecretaris het met de PvdD fractieleden eens dat belastinginkomsten geen reden mogen zijn om diergeneeskundige handelingen in het hoge btw-tarief te houden? Ziet de Staatssecretaris, met het opheffen van vrijstellingen van de vervuilende luchtvaart, mogelijkheden om de derving van inkomsten uit diergeneeskundige handelingen te compenseren? Is de Staatssecretaris voornemens om de inconsistentie in de btw-tarieven tussen diergeneesmiddelen en diergeneeskundige handelingen op Europees niveau aan te kaarten?

De leden van de PvdD-fractie merken op dat het CBS becijferde (onderzoek augustus 2017) dat roomijs, suiker, chocolade, frisdrank, sappen vol suikers, jam en allerlei zoetwaren steeds minder zwaar op de portemonnee drukt. Datzelfde geldt voor varkensvlees, kip, rund- en kalfsvlees. Voor gezonde voeding geldt het omgekeerde. Consumenten betalen voor deze producten ruim 50 procent meer dan in 2000. «De prijsverschillen tussen junkfood en gezond eten worden al jarenlang alleen maar groter. De supermarkt schappen liggen vol spotgoedkoop junkfood. Een donut kost 55 cent, een Mars pakweg 36 cent, een roze koek 16 cent en een appelkoek 11 cent. Een appel daarentegen kost 59 cent, een paprika 99 cent en een avocado al snel meer dan een euro», aldus Foodwatch. Hoe waardeert de Staatssecretaris het feit dat cijfers aangeven dat het huidige overheidsbeleid om gezondheid te bevorderen met deze cijfers faalt?

Onderzoek van de Universiteit van Amsterdam (UvA) laat zien dat groente en fruit 25% goedkoper maken ertoe leidt dat gezinnen bijna 1 kg per

---

⁹ De KNMvD bevordert de professionele ontplooiing van de dierenarts op het terrein van dierenwelzijn, diergezondheid, volksgezondheid en voedselveiligheid.

week meer groente en fruit kopen¹⁰. En dat niet meer geld besteed wordt aan ongezonde «snacks». De PvdD-fractieleden willen dat gezonde producten voor huishoudens met een beperkte portemonnee gestimuleerd worden. Net zoals dat sigaretten uitgezonderd worden van het lage btw-tarief op voedingsmiddelen zou het toepassen van het hogere btw-tarief (of verhoging van andersoortige belastingen/heffingen) op ongezonde en milieubelastende voeding, zoals vlees, bij gelijktijdige verlaging van het btw tarief op groente en fruit het huidige marktfalen corrigeren. Daar plukt iedereen de vruchten van. Is de Staatssecretaris van mening dat belastingen, waaronder de btw, een rol kunnen en moeten spelen om het marktfalen dat CBS signaleert betreffende ongezond eten te keren? Is de Staatssecretaris, op basis van de UvA-resultaten, bereid stappen te nemen? De leden van de PvdD-fractie vragen of de Staatssecretaris bereid is een onderzoek te laten uitvoeren welke fiscale maatregelen, inclusief uitvoering, andere landen inzetten om dit marktfalen te corrigeren en wat de effectiviteit hiervan is?

De leden van de PvdD-fractie zien dat de voedingsmiddelenindustrie net als de supermarkten er niet gebaat bij is om groente en fruit goedkoper te maken, daar liggen hun marges niet. Juist bewerkt voedsel zoals koekjes of kant-en-klare maaltijden kan goedkoper gemaakt worden door goedkopere minder gezonde synthetische stoffen te gebruiken en te misleiden. De appelkoek die hierboven genoemd wordt bijvoorbeeld bevat maar liefst 0,8% appelconcentraat. De concentratie zou een factor 6,1 zijn, wat betekent dat er per koek maar liefst 2 gram «appel» is gebruikt¹¹. De stelling dat de markt het zal (kunnen) oplossen vindt de PvdD-fractie derhalve naïef. Welke kwalificatie geeft de Staatssecretaris hieraan en welke vervolgmaatregelen stelt hij op basis van bovenstaande voor?

---

¹⁰ <https://ijbnpa.biomedcentral.com/articles/10.1186/1479-5868-9-11>

¹¹ http://daskapital.nl/2015/01/daar_gaan_we_weer_appelkoeken.html